

INFORMÁCIE PRE VEREJNOSŤ

VYPLÝVAJÚCE Z § 15 ZÁKONA NR SR Č. 42/1994 Z.Z.

O CIVILNEJ OCHRANE OBYVATEĽSTVA

V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV

Územie obce *Brestovany* môže byť potenciálne ohrozované z nasledujúcich zdrojov, ohrozenia:

- A Jadrové zariadenie (JZ) SE-EBO V-2 J. Bohunice
- B Vodná stavba Liptovská Mara
- C Únik chemických nebezpečných látok zo stacionárnych zdrojov na území obce, prípadne pri preprave po cestných komunikáciách.

A JADROVÉ ZARIADENIE SE-EBO V-2

V lokalite blízko obce Jaslovské Bohunice sa nachádza komplex jadrových zariadení. V lokalite Atómových elektrární Bohunice sú v prevádzke 2 bloky na JZ SE-EBO V-2. Vo vyradovacom procese sú dva odstavené reaktory na JZ V-1 a jeden v likvidácii A-1.

JZ SE-EBO V2 prevádzkuje držiteľ povolenia (ďalej len prevádzkovateľ), Slovenské elektrárne a.s. so sídlom v Bratislave.

Obec *Brestovany* by bola v prípade vzniku havárie tohto zariadenia ohrozená ako celok možným spádom rádioaktívnych látok.

Obec *Brestovany* sa nachádza v pásme vymedzenom do 21 km, od JZ – SE-EBO V-2 Jaslovské Bohunice.

Havária jadrového zariadenia má 3 fázy. Na úrovni obce sa spracovávajú opatrenia k ochrane obyvateľstva bez rozdelenia do jednotlivých fáz.

Za haváriu na JZ považujeme stav, keď sa z JZ dostanú do životného prostredia rádioaktívne látky v množstvách a aktivite, ktoré vyžadujú opatrenia na ochranu obyvateľstva. Časť týchto látok sa usadí na budovách, na zemi, prípadne rastlinách a viaže sa s nimi. V odbornom jazyku sa označuje tento proces ako radiačná kontaminácia. Rádioaktívne látky sa môžu dostať do organizmu ľudí vdychovaním, požitím kontaminovanej potravy alebo vody a preniknutím cez kožu.

Účinky ionizačného žiarenia na organizmus môžu byť:

- fyzikálne,
- fyzikálno-chemické,
- chemické,
- biologické.

Najnebezpečnejšia je prenikavá radiácia, v dôsledku ktorej je oslabený imunitný systém organizmu a hrozí veľký výskyt epidémií a nákaz. Akútna choroba z ožiarenia zahŕňa výskyt novotvarov ako je rakovina kože, leukémia a pod.

Varovanie obyvateľstva a vyznenie osôb je súhrn technických a organizačných opatrení na bezprostredné a včasné informovanie obyvateľstva, štátnych a

súkromných organizácií o mimoriadnej udalosti spojenej s únikom alebo s hrozbou úniku rádioaktívnych látok do životného prostredia.

Systém varovania obyvateľstva je založený na princípe:

- varovania elektronickými poplachovými sirénami,
- vyhlásením slovnej informácie,
- hromadnými oznamovacími prostriedkami (rozhlas, televízia),

Úlohy pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva:

1. Varovanie obyvateľstva a vyznamenanie osôb, organizácia informačného toku

2. Monitorovanie a dozimetrické zabezpečenie

Obec nezabezpečuje monitorovanie ani dozimetrické zabezpečenie, nakoľko na daný účel nevlastní žiadne materiálne vybavenie.

3. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Obec zodpovedá len za reguláciu pohybu obyvateľstva na území obce, ktoré zabezpečuje vlastnými silami a prostriedkami v spolupráci s jednotkami polície, príp. jednotkami Ozbrojených síl SR.

4. Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

V rámci obce je prvá predlekárska pomoc poskytovaná svojpomocne, nakoľko obec nemá žiadne odborné zdravotné jednotky. Neodkladná zdravotná starostlivosť by bola zabezpečovaná prostredníctvom zdravotníckych zariadení na základe určenia krízového štábu, prípadne nadriadených zložiek, keďže obec sa nachádza v oblasti ohrozenia a poskytovanie komplexnej zdravotnej starostlivosti sa plánuje mimo oblasť ohrozenia.

5. Evakuácia

Obec zodpovedá za evakuáciu obyvateľstva obce a zamestnancov právnických a fyzických osôb v rámci obce. Na tento účel má spracovaný „Plán evakuácie obyvateľstva“ v ktorom je plánovaná evakuácia obyvateľstva v prípade vzniku havárie alebo nehody JZ v Jaslovských Bohuniciach cez kontrolné stanovište *Sládkovičovo po trase Dolné Lovčice, Zavar, Majcichov, Malá Mača, Sládkovičovo, Galanta do obce Váhovce.*

6. Hygienická očista

Po ukrytí obyvateľstva v bytoch alebo na pracoviskách sa vykonáva čiastočná hygienická očista bežným umytím, v spoločných úkrytoch sa vykonáva v sociálnych zariadeniach budov a úkrytov.

Úplná hygienická očista bude vykonávaná až v príslušnom kontrolnom stanovišti.

7. Príprava a informovanie obyvateľstva

Cieľom prípravy je umožniť čo najväčšiemu počtu občanov získať nevyhnutné vedomosti, návyky a zručnosť k sebaochrane a pomoci iným v núdzi.

Informácia obsahuje údaje s uvedením stručného, zrozumiteľného a pravdivého opisu NEHODY alebo HAVÁRIE, dátumu a času jej vzniku, jej územnej a technickej lokalizácie, príčin jej vzniku, jej dôsledkov pre verejnosť a prijatých predbežných opatreniach.

8. Individuálna ochrana osôb

Obec má spracovaný plán výdaja PIO a v prípade potreby by boli obyvateľstvu vydané ochranné masky spoločne s ochrannými filtrami.

9. Zabezpečenie činnosti v objekte, v ktorom nemožno skončiť pracovnú činnosť

V obci sa nenachádzajú žiadne objekty, kde nemožno skončiť pracovnú činnosť.

10. Profylaxia

Jódové profylaktikum zabezpečené pre obyvateľstvo v oblasti ohrozenia sa použije ihneď po obdržaní, najneskôr do 2 hod. od varovného signálu o vzniku radiačnej havárie v dávke podľa návodu na krabičke. Podľa vývoja skutočnej radiačnej situácie na pokyn príslušných orgánov užije obyvateľstvo opakovane ešte polovičnú dávku. Tehotné a dojčiace ženy užijú maximálne dve dávky. Osoby citlivé na jód, alebo trpiace chorobou štítnej žľazy, sa poradia s lekárom o užití profylaktika a o doporučenom dávkovaní.

11. Ukrytie osôb

Obyvatelia obce by boli ukrytí v JÚBS (jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne) v súlade so spracovaným „Plánom ukrytia“, ktorý je založený na obecnom úrade.

12. Dezaktivácia vrátane zámeru na prechodné a trvalé uloženie kontaminovaného materiálu, ktorý po použití predstavuje rádioaktívny odpad.

V skorej fáze havárie sa vykonáva iba čiastočná dezaktivácia terénu, budov a materiálu, nakoľko kontaminácia rádioaktívnym spádom naďalej pretrváva a úplnú dezaktiváciu je potrebné vykonávať na kontaminovanom území hlavne v *prechodnej a neskorej fáze* radiačnej havárie JZ.

V oblastiach, kde bolo obyvateľstvo evakuované sa dezaktivácia sústreďuje hlavne na komunikácie, dôležité výrobné zariadenia a pod. Následne sa dekontaminácia vykonáva v oblastiach, kde došlo k evakuácii obyvateľstva, v súvislosti s ich návratom.

Dezaktiváciu plánuje a zabezpečuje :

- prevádzkovateľ zdroja ohrozenia pre oblasť ohrozenia a objekt,
- podnikatelia pre svoje objekty v oblasti ohrozenia, ak organizujú jednotky CO,
- okresný úrad a obec pre oblasť ohrozenia a pre oblasť predpokladaného ohrozenia, ak nepostačujú prostriedky prevádzkovateľa zdroja ohrozenia.

Najskôr sa vykonáva dezaktivácia *suchou cestou* /mechanické ometanie a utieranie povrchu metlami, štetcami, handrami, vysávačmi a pod./, potom sa robí *dozimetrická kontrola* a ak presahuje kontaminácia povolenú normu, dezaktivácia sa opakuje *mokrou cestou* /umývanie vodou prúdom vody, roztokmi mydiel a saponátov/.

Pri vykonávaní čiastočnej a úplnej očisty a čiastočnej a úplnej dezaktivácie, ktorá sa vykonáva ihneď po kontaminácii najmä svojpomocou dostupnými prostriedkami je potrebné dbať na zásady ukladania resp. prechodného ukladania rádioaktívnych odpadov nasledovne :

- kontaminované odevy a rádioaktívne odpady z očisty a dezaktivácie ukladať do PE vriec. Tieto ukladať do uzatvárateľných dební (najlepšie kovových), do kovových uzatvárateľných kontajnerov, nádob a pod.,
- debny, kontajnery alebo rôzne použité obaly s rádioaktívnym odpadom prechodne ukladať podľa možností do vyprázdnených skladovacích priestorov, kde najmä nebude dochádzať k ožarovaniu osôb a potravín,
- kontaminovanú vodu je potrebné odvádzať do izolovaných nádrží, izolovaných žump, tak, aby sa táto nedostávala do kanalizácie,
- uložením rádioaktívnych odpadov sa nesmú znehodnotiť podzemné zdroje pitnej vody. Preto sa tieto odpady nezakopávajú do zeme.

Likvidácia kontaminovaného odpadu

Na území SR má oprávnenie na likvidáciu rádioaktívneho odpadu JAVYS a.s.

Postup pri likvidácii a uložení rádioaktívnych odpadov po vykonaní hygienickej očisty a dezaktivácie terénu, budov a materiálu:

P. č.	Úloha- činnosť	Vykoná	Súčinnosť
1.	Uloženie rádioaktívnych odpadov (RAO) z dezaktivácie do PE vriec a do kontajnerov.	Určené osoby	Obec, OÚ, JZ
2.	Zhromaždenie PE vriec a kontajnerov s RAO do vymedzených priestorov na skladovanie.	Určené osoby	Obec, OÚ, JZ
3.	Dezaktivácia obytných domov.	Obec	SaP CO, určené organizácie
4.	Uloženie RAO z hygienickej očisty do PE vriec a odovzdanie obcou určenej osobe.	Obyvatelia postih. oblastí	
5.	Odvoz RAO na bezpečné miesta operatívne určené podľa situácie.	Obec	JZ, OÚ
6.	Rozdelenie RAO podľa úrovne kontaminácie a druhu.	?	?
7.	Určenie miesta na trvalé a bezpečné uloženie RAO.	MH SR, resp. ÚKŠ	JZ

13. Regulácia spotreby potravín, krmív a vody

Vydávanie opatrení ohľadom potravín, vody a krmív budú zabezpečovať príslušné štátne orgány na základe výsledkov monitorovania (RÚVZ a RVaPS).

Dalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva pre prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia je možné získať na Obecnom úrade *Brestovany*.

V uvedenej dokumentácii sa nenachádzajú žiadne dôverné informácie alebo utajované skutočnosti, ktoré by podliehali obmedzeniam vyplývajúcim zo zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, prípadne zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

B VODNÁ STAVBA LIPTOVSKÁ MARA

V prípade rozrušenia vodnej stavby (VoS) Liptovská Mara (LM) môže byť územie obce ohrozené len okrajovo, dôsledkom následného zaplavenia vznikne zložitá situácia na postihnutom území obce v povodí, čím by sa v značnej miere prejavilo narušenie celkového chodu života a činnosti.

Zaplavené územie by bolo ohrozené účinkami prielomovej a záplavovej vlny, prípadne vznikom sekundárnych mimoriadnych udalostí.

Varovanie obyvateľstva bude vykonané:

- prostredníctvom varovného signálu „OHROZENIE VODOU“ – 6 minútovým stálym tónom sirén, doplneným slovnou informáciou prostredníctvom miestneho rozhlasu,
- prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov (RTVS, regionálne informačné prostriedky),

Informácie o záchranných prácach budú poskytované ohrozenému obyvateľstvu prostredníctvom príslušného krízového štábu.

Za organizáciu a riadenie záchranných prác zodpovedá krízový štáb.

Úlohy a opatrenia po vzniku mimoriadnej udalosti sú rozpracované v pláne ochrany obyvateľstva pod VoS LM obce *Brestovany*.

Záchranné práce zahŕňajú:

- súbor činností, ktorých cieľom je najmä vyslobodenie postihnutých osôb, poskytnutie prvej pomoci, záchrana života, zdravia a majetku, ich odsun mimo priestoru postihnutého mimoriadnou udalosťou,
- súbor činností, ktorých cieľom je zamedziť pôsobeniu a šíreniu následkov mimoriadnej udalosti.
- súbor činností potrebných na optimálne odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Určenie poradia prác, postupu činnosti, vymedzenie časového a priestorového plnenia spoločných úloh nasadených síl a prostriedkov bude riešené priamo v konkrétnej situácii v postihnutom území v nasledovných etapách a hlavných činnostiach:

1. v období po obdržaní signálu o rozrušení VoS

- príjem signálu „OHROZENIE VODOU“,
- včasné varovanie obyvateľstva a osadenstva objektov a vyrozumenie osôb činných v riadení záchranných prác,
- evakuácia obyvateľstva z ohrozeného priestoru,
- evakuácia zvierat a vývoz cenných materiálnych hodnôt z ohrozeného priestoru,
- uzatvorenie priestoru

2. v období po zaplavení územia

- vyslobodzovanie postihnutých osôb,
- poskytovanie zdravotníckej pomoci,
- núdzové zásobovanie a ubytovanie osôb, postihnutých následkom mimoriadnej udalosti,
- uvoľňovanie zahataných vodných tokov a splavov,
- uvoľňovanie cestných komunikácií a železničných tratí, vytvorenie priechodov a prejazdov.

3. v období po upadnutí vody

- prieskum a zisťovanie stavu postihnutého priestoru,
- uvoľňovanie dôležitých pozemných komunikácií a železničných tratí vrátane spevňovania narušených mostov, vytvorenie brodov a obchádzok,
- odstraňovanie porúch na rozvodných sieťach a zariadeniach,
- identifikácia, odsun a pochovávanie usmrtených osôb,

- sústredovanie a ekologická likvidácia uhynutých zvierat,
- opatrenia k zabráneniu vzniku a šíreniu infekčných chorôb,
- odstraňovanie následkov záplav s cieľom postupného obnovenia normálneho chodu života.

Ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany po VoS Liptovská Mara môžu občania získať na Obecnom úrade *Brestovany*.

V uvedenej dokumentácii sa nenachádzajú žiadne dôverné informácie alebo utajované skutočnosti, ktoré by podliehali obmedzeniam vyplývajúcim zo zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, prípadne zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.

C ÚNIK CHEMICKÝCH NEBEZPEČNÝCH LÁTOK ZO STACIONÁRNYCH ZDROJOV NA ÚZEMÍ OBCE, PRÍPADNE PRI PREPRAVE PO ŽELEZNICI ALEBO CESNÝCH KOMUNIKÁCIÁCH

Chemické nebezpečné látky sú látky, ktoré svojimi vlastnosťami môžu spôsobiť ohrozenie zdravia a života ľudí alebo majetku a narušiť stav životného prostredia.

Chemické nebezpečné látky sa však bežne využívajú v priemyselnej výrobe. Ich vhodné použitie sa využíva pri výrobných procesoch. Medzi najpoužívanéjšie CHNL používané v priemyselnej výrobe patria amoniak, priemyselné plyny, riedidlá a pod...

V prípade havárie môže prísť k nežiaducemu úniku CHNL do okolia, ktoré spôsobí nežiaduce účinky na organizmoch a majetku, z toho dôvodu sa plánujú protichemické opatrenia.

Územie obce môže byť ohrozené zo stacionárnych zdrojov na území obce, prípadne pri preprave po železnici alebo cestných komunikáciách.

V obci sa nenachádzajú žiadne objekty alebo komplexy objektov, v ktorých sa vyrába, skladuje a manipuluje s CHNL.

Úlohy pri realizácii opatrení na zabezpečenie ochrany obyvateľstva:

1. Varovanie obyvateľstva a vyznamenie osôb, organizácia informačného toku

Pri bezprostrednom ohrození obyvateľstva únikom chemických nebezpečných látok (CHNL) sa v zmysle platných právnych predpisov vykonáva varovanie a vyznamenie obyvateľstva dohovorenými signálmi a to 2 minútovým kolísavým tónom, ktorý sa ihneď po jeho skončení doplní slovnou informáciou vo vysielaní hromadných informačných prostriedkoch. Slovná informácia obsahuje :

- deň a hodinu vzniku ohrozenia,
- údaje o zdroji ohrozenia,
- údaje o veľkosti a lokalite ohrozenia,
- základné pokyny na ochranu obyvateľstva.

Pri úniku CHNL pri preprave sa využívajú na varovanie a vyzrozumenie obyvateľstva vyzrozumievacie prostriedky. Jedná sa o sirény a rozhlasy.

2. Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Reguláciu pohybu osôb organizujú zložky polície s orgánmi CO a OS SR.

Obec zodpovedá za reguláciu pohybu osôb na území obce, ktorú zabezpečuje vlastnými silami a prostriedkami podľa rozhodnutia starostu obce v spolupráci s PZ SR.

3. Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

V rámci obce je prvá predlekárska pomoc poskytovaná svojpomocne. Neodkladná zdravotná starostlivosť by bola zabezpečovaná prostredníctvom rýchlej zdravotnej služby.

4. Evakuácia

Evakuácia obyvateľstva z priestoru ohrozenia pri úniku CHNL sa riadi v zmysle spracovaných plánov lokálne a operatívne. Najvhodnejší postup je opustiť ohrozený priestor kolmo na smer vetra.

5. Hygienická očista

Úplnú špeciálnu očistu vykonávajú špeciálne vyčlenené jednotky. Dobre vykonanou špeciálnou očístou možno čiastočne alebo úplne odstrániť CHNL z terénu či budov a tým zamedziť ich negatívne vplyvy na obyvateľstvo.

Očista terénu a budov sa môže vykonávať :

- a) chemicky – kde druh látky závisí od CHNL a jej koncentrácie,
- b) mechanicky – kde sa kontaminovaná vrstva mechanicky odstráni.

U niektorých CHNL môže nastať i samovoľná dekontaminácia, ktorá je však závislá od druhu, látky, teploty, vlhkosti a ďalších meteorologických podmienok.

6. Individuálna ochrana osôb

Špeciálne prostriedky individuálnej ochrany je povinný zabezpečiť v zmysle vyhlášky č. 533/2006 Z.z. ohrozovateľ len pre svojich zamestnancov a osoby prevzaté do starostlivosti.

7. Zabezpečenie činnosti v objektoch, v ktorých nemožno skončiť pracovnú činnosť

V obci sa nenachádzajú žiadne objekty, v ktorých nemožno skončiť pracovnú činnosť.

8. Ukrytie osôb

Ukrytie obyvateľstva v prípade vzniku MU s únikom CHNL sa realizuje buď v pivničných priestoroch, alebo vo výškových budovách nakoľko vlastností rôznych látok sú rozdielne. Rozhodnutie o mieste ukrytia sa stanoví až podľa skutočnej situácie a druhu CHNL.

Najrýchlejším a najúčelnejším ochranným opatrením je okamžitá evakuácia z postihnutého územia.

Záchranné práce zahŕňajú:

- súbor činností, ktorých cieľom je najmä vyslobodenie postihnutých osôb, poskytnutie prvej pomoci, záchrana života, zdravia a majetku, ich odsun mimo priestoru postihnutého mimoriadnou udalosťou,
- súbor činností, ktorých cieľom je zamedziť pôsobeniu a šíreniu následkov mimoriadnej udalosti.
- súbor činností potrebných na optimálne odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany môžu občania získať na Obecnom úrade *Brestovany*.

V uvedenej dokumentácii sa nenachádzajú žiadne dôverné informácie alebo utajované skutočnosti, ktoré by podliehali obmedzeniam vyplývajúcim zo zákona č. 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, prípadne zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.